

PORECLE DE PE VALEA SĂLĂUȚEI

VALI ANASTASIA GANEA
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Centrul Universitar Nord Baia Mare, România

Nicknames on the Sălăuța Valley

Abstract: Anthropology is an important source of knowledge of history, languages and people. In a territorial unit of small dimensions, an individual is more likely recognized by his/her nickname, which establishes a bond between his/her person and the community. A nickname describes an individual, highlighting one's defining feature, even if his/her consciousness refuses to accept this truth.

This article proposes an analysis of nicknames from the villages located on the Sălăuța Valley, a place that is still touched by the echoes of George Coșbuc's muses. The nicknames became in time reflections of the major moments from people's material and spiritual lives, revealing their traditions, occupations, superstitions, as well as their physical and moral appearance. The article describes the nicknames given to the people who used to work downstream Sălăuța, having as a theoretical model the classification made by Aureliu Candrea, which is diversified and possibly completed. The author presents an anthropological perspective on of the territory of the Sălăuța Valley, clarifying different problems and aspects concerning the etymology and formation of the investigated names.

Both nicknames and surnames of the present families mirror the realities of the past. They provide important information concerning the restoration of certain steps in the history of our language and reflect the image of the representative individual for the rural universe.

Therefore, the nicknames can also be investigated from the perspective of their construction, giving proof of the profile of the Romanian language at a certain moment in its historical past.

As methodology, we will make use of information from anthropology, language history, grammar, ethnology and history.

Keywords: nicknames, appellation, unconventional, historical evolution, the Sălăuța Valley.

1. Scopul lucrării și metoda de lucru

Lucrarea de față își propune să înregistreze poreclele din satele de pe Valea Sălăuței, din Țara Năsăudului, și să sublinieze asemănările și deosebirile existente cu situația din alte zone.

Metoda folosită în culegerea materialului s-a bazat pe anchete și cercetări pe teren, în fiecare din localitățile supuse cercetării, în perioada 15 mai – 15 august 2015.

În mare parte am folosit în demersurile noastre precizările făcute de Oliviu Felecan în studiul *Socio- and psycholinguistics aspects reflected in the making of an anthroponymic investigation*, publicat în *Onomasticon. Studii despre nume și numire I* (2010: 121–144).

În ceea ce privește informatorii, ei au fost selectați dintre persoanele locului, având o pregătire gimnazială sau chiar liceală și fiind buni cunoscători ai mentalităților locale¹.

2. Observații asupra materialului înregistrat

O primă observație care se poate face se referă la faptul că persoanele chestionate nu fac deosebire între porecla propriu-zisă și supranume sau anumite hipocoristice, ci le înșiruie fără nicio reținere. Ba mai mult, pentru supranume încearcă o explicație, în timp ce pentru porecle, nu pot da lămuriri decât minimale, atunci când li se cere acest lucru, ceea ce constituie o dovadă că, cel puțin unele dintre ele, acestea sunt moștenite de la părinți și strămoși.

Raportate la porecele menționate de Mircea Prahase (2005), constatăm că multe dintre ele nu se regăsesc în lucrarea acestuia, ceea ce este, din nou, o dovadă a mobilității pe care o au.

3. Porecla, unitate antroponimică distinctă

În ultima perioadă de timp, studiile de antropologie au cunoscut o tot mai mare frecvență. Dar, alături de cercetările privind numele convenționale, s-au înmulțit cele privitoare la categoriile de nume neconvenționale: porecla, supranumele, pseudonimul, hipocoristicul, unele în curs de antroponimizare, toate acestea funcționând, conform precizării făcute de Daiana Felecan (2014: 19–20),

ca un semn iconic, având menirea de a fotografia un anumit tip de comportament al titularului. Ca produse ale procesului de numire neoficială, antroponimele neconvenționale sunt „derivate” nominale rezultate din dorința nominatorului de a conferi o etichetă verbală specificatoare / caracterizantă pentru individ.

Studiile de antroponimie sunt de acord că porecla este o unitate antroponimică, chiar dacă uneori se mai fac confuzii între aceasta și supranume.

Unii cercetători consideră că nu există deosebiri între aceste două noțiuni și, ca urmare, este preferat doar unul dintre termeni: *poreclă* pentru Al Graur (1965: 70) și Margareta Purcar-Gușeală (1967: 143–164), *supranume*, pentru Vasile Țăra (1968: 225–241), M. Homorodean, Nicolae Mocanu (1969: 135–141), Al. Cristureanu (1961: 347–413).

¹ Cira Vasile (Bichigiu), 71 ani, 8 clase, pensionar; Cira Teodor (Coșbuc), 61 ani, studii liceale, agent agricol; Pupeză Valeria (Fiad), 66 ani, studii liceale, pensionară; Moți Constantin (Romuli), 56 ani, studii liceale, agent agricol; Ceuca Maria (Salva), 56 ani, studii liceale, agent agricol; Pupeză Nastasia (Telcișor), 69 ani, 8 clase, pensionară; Irini Raveca (Telciu), 62 ani, 8 clase, țărancă.

Un istoric al raportului dintre *poreclă* și *supranume* găsim la Aurelia Stan (1957: 42–48; 1958: 249–254; 1973: 85–90), Doina Grecu (1962, 1: 53–55; 1962, 2: 324–326), Emese Kis (1976: 127–142) și chiar la Aureliu Candrea (1895: 7–8) și Ștefan Pașca (1936: 43–47).

Mai recent, o delimitare între porecle și supranume face și Camelia Zăbavă, care menționează că, la ora actuală, porecla este doar „o insulă de mentalitate arhaică” (Zăbavă, 2011).

O legătură a *poreclei* cu *pseudonimul* apare mai întâi la Albert Dauzat, în lucrarea *Les noms de personnes. Origine et évolution* (1925: 4), unde se precizează că *numele individuale, numele de familie, supranumele și pseudonimele* sunt categorii antroponimice și, ca urmare, au una sau mai multe proprietăți comune: „desemnează o clasă ai cărei membri figurează în aceleași împrejurări sintactice și întrețin între ele relații particulare specifice” (*ap.* Prahase, 2005: 23–24).

În lingvistica românească, această apropiere o găsim la Mariana Istrate, *Supranume-pseudonime* (1982), din care reținem că

o primă asemănare este aceea că ambele sunt niște nume adăugate la numele oficial, sau reprezintă nume care se substituie celui oficial, putând, uneori, coexista. Faptul că natura lor este diferită, în sensul că supranumele este impus de colectivitate, pe când pseudonimul este luat la libera alegere, nu deranjează, întrucât funcționalitatea lor este identică. Dacă într-o primă fază supranumele și pseudonimul apar alături de cel oficial, în final *ele pot să se substituie* acestuia și să-i îndeplinească funcția (*ap.* Prahase, 2005: 24).

Discuții mai ample asupra necesității de a deosebi *porecla* de *supranume* întâlnim la Teodor Oancă (1996) și Nicolae Felecan (2010). Primul introduce, după I. Roșianu, pentru ambele noțiuni, sintagma de „nume complementar”, precizând că „*poreclele* sunt acele *nume complementare* care au caracter motivat și afectiv și ilustrează particularități fizice, psihice, lingvistice, geografice etc. (de obicei defecte) sau întâmplări memorabile din viața purtătorilor lor, având la bază, de cele mai multe ori, o metaforă creată mai ales din și pentru amuzament”, iar „*Supranumele* este *numele complementar* atribuit unei persoane, care, prin preluarea lui de către colateralii acesteia sau descendenți, funcționează ca nume de familie neoficializat” (Oancă, 1996: 11, 12).

Din aceste „definiții” autorul trage și concluzia că porecla „are o funcție de denotație individuală” și poate fi atribuită și unei colectivități, „urmărindu-se sublinierea aceluiași trăsături care pot fi identificate la un individ”, și „are șansa de a deveni supranume” (*cf.* Oancă 1996: 12).

Nicolae Felecan observă și alte trăsături ale acestor două categorii antroponimice, arătând că *supranumele* se caracterizează prin:

- a) o funcție exclusiv antroponimică, izvorâtă din necesitatea identificării mai ușor a

unei persoane, mai ales când mai mulți indivizi poartă același nume (sau și prenume); b) *stabilitate*, dată de posibilitatea trecerii la descendenți; c) *lipsa de afectivitate*: supranumele provenite din porecle nu supără, fiindcă aspectul negativ a fost transformat, în timp, într-o caracterizare pozitivă; d) *singularitate*, un individ are un singur supranume (Felecan N., 2010: 102).

Porecla, în schimb, are alte trăsături, diferite de ale supranumelui:

a) *funcție semantică*; b) *accentuat caracter afectiv, metaforic*; c) *reprezintă punctul vulnerabil al celui poreclit*; d) *sunt utilizate într-un cerc mai restrâns de persoane*: adesea nici poreclitul nu-și cunoaște „ocara”, „batjocura”, „ciufulitura”, de aceea „poți să-l vinzi pă om dintă el și iel nu știe”; e) *mobilitate*: ele se creează neconținut, incidental, ocazional; f) *pluralitate*: adesea, o persoană poate avea una, două sau mai multe porecle (Felecan N., 2010: 117; vezi și Felecan, D. 2011: 137–154).

Aceste trăsături sunt redată, la p. 117, și sub formă de tabel, din care se văd cât se poate de limpede opozițiile dintre aceste două categorii antroponimice, care sunt motivate social:

supranumele trimite fie la pacientul care își autoproponde denumirea, fie la colectivitatea din care face parte poreclitul și care, în ansamblul ei, îl recunoaște. Porecla însă presupune un agent (poreclitor) unic sau restrâns, fiindcă aceasta rămâne, cel puțin pentru o vreme, tăinuită, ascunsă (Felecan N., 2010: 117).

Acceptând această diferențiere, ne deosebim de multe lucrări similare, inclusiv de cea a lui Mircea Prahase, *Porecle și supranume din bazinul superior al Someșului Mare* (2005), care se referă și la localitățile *Bichigiu, Hordou, Romuli, Salva*, situate pe Valea Sălăuței, zonă de care ne ocupăm și noi în exclusivitate.

Și acest cercetător are un capitol I, *Generalități – Definiții – Clasificări*, în care se ocupă de problemele *supranumelui* și ale *poreclei*, arătând și unele deosebiri dintre ele, dar, în prezentarea corpusului de *porecle și supranume*, nu face distincțiile cuvenite.

Ca urmare, punctul nostru de vedere diferă de această abordare, aspect pe care-l considerăm însă benefic în utilizarea celor doi termeni. Desigur, în multe situații este dificil să separăm cele două categorii, motiv pentru care, pe parcursul expunerii, acolo unde se impune, vom aduce precizările cuvenite, conform punctului nostru de vedere.

În privința tipurilor de porecle, întâlnim grupe mai restrânse, privitoare la: *aspectul fizic, caracter și profesiunea sau obiceiurile individului* (Dauzat) sau mai dezvoltate: *faună, floră, regnul mineral, termeni geografici, aștri, fenomene atmosferice, timpul, forme geometrice, culori, omul, relațiile și operele lui* (cf. Siervo Castidio Mora Monroy, *ap. Iordan* 1983: 14). Noi credem că este vorba doar despre opțiunea cercetătorului de a fi mai analitic ori mai sintetic și nu despre aspecte de conținut.

În continuare redăm poreclele culese în anchetele noastre de teren, cu mențiunea, între paranteze, a localității, în formă siglată:

B = Bichigiu;
 C = Coșbuc;
 DȘ = Dealul Ștefăniței;
 F = Fiad;
 R = Romuli;
 S = Salva;
 T = Telciu;
 Tș = Telcișor

4. Tipuri de porecle

4.1. Porecle care se referă la particularități fizice:

Bendeu (R), var. *Bindeu* (DȘ) – avea burtă mare, „bendéu, -auă, s.n. – „Stomac, burtă” – Din magh. *Böndö* (<https://dexonline.ro/lexem/bendeu/197296>);

Butea (B) – femeie mare, grasă, – „vas mare de lemn pentru conservarea lichidelor (mai ales a vinului), mai larg la mijloc decât la capete, alcătuit din doage (de stejar), prinse în cercuri de lemn sau de fier, închis la capete cu două funduri de lemn” (DLR 2010, s.v., p. 710);

Căruntu (DȘ, R) – după culoarea părului;

Ciorcu (C) – era sașiu;

Chelu (C) – era chel;

Goloșălu (C) – era chel „golaș” (DLR 2010, s.v., p. 283);

Lătăuș (B) – după forma capului, „lătăreț”, lătăreț – care (deși ar trebui să fie altfel) are o formă lată, întinsă și cam turtită” (DLR 2010, s.v., p. 111);

Liopu (C) – era șchiop (ca urmare, pașii nu aveau un sunet ritmic, cf. *liop*, interj. „cuvânt care imită sunetul produs de un lucru ud care se lipește de ceva sau de un corp care cade pe un loc ud sau alunecos”. Onomatopee (DEX, s.v.);

Orbu (C) – tatăl nu avea un ochi din cauza exploziei unei grenade;

Picicica (C) – era mică de statură, (< „pitic”);

Surda (B) / *Surdu* (B) – nu auzea bine, auzea slab;

Știopu (B, F, DȘ) – avea piciorul drept mai scurt; era șchiop, șchiopăta;

Țiganu (C) – era negricios;

Vășcan (B) – om mare, gras, vășcălan 1. „lingură de fier”; 2. „lopețică din fier cu mâner lung, cu ajutorul căreia se scoate jarul sau cenușa, din cuptor, din sobă” (DLR 2010, s.v., p. 159, t. XVIII); vășcean – „vășcior” (de la vas) DLR 2010, s.v., p. 159, t. XVIII).

4.2. Porecle care se referă la particularități psihice și morale:

Ciobârlău (C) – om rău, „cioban mare, bine făcut”; „urâcios, care poate să facă rău” (DLR 2010, s.v., p. 436, t. II);

Cioflânc (C) – cineva i-a cerut un pahar de palincă și acesta i-a adus în schimb,

pentru a-l batjocori, o unealtă numită *cioflânc* (reg.): „pană de fier, cui de fier, belciug de fier, cârlig, lanț de tras poveri” (DAR, s.v.), „pană de fier în forma unui cui de grapă, care se bate la capătul unei bârne când vrea s-o scoată cu lânăla dintr-un loc rău în unul mai bun”, „cui de fier cu verigă la un capăt, care se întrebuintează la scosul butucilor din pădure” (DLR 2010, s.v., p. 449, t. II);

Ciubucaru (C) – era scump la lucru (zugrav de meserie), *ciubucar* – „fabricant” din ciubuc (DLR 2010 s.v. p. 488, t. II); „Persoană care umblă după ciubucuri, *ciubuc + -ar*” (<https://dexonline.ro/lexem/ciubucar/10849>);

Frealău (C) – fraierea oamenilor, „(Om) prost, care nu știe să se descurce, să profite (într-o anumită împrejurare)” (<https://dexonline.ro/definitie/fraier>);

Găoză (C) – era lacom la mâncare, cf. *găoază* „om lacom; mîncău”, v. și vb. *găvozdi* (reg.) „a (se) înghesui, a (se) îngrămădi” (DEX, s.v.);

Gățu (C) – era mic și pipernicit, cf. *găț* (reg.) „miel, ied” (DLR 2010 s.v., p. 235, t.VI);

Lulu (C) – era om de neluat în seamă, *lulă* – în expresia „N-ajunge nicio lulă de băgău, se zice despre un om de nimic” (DLR 2010, s.v., p. 604, t. VIII).

Nicău (C) – om rău.

4.3. Porecle provenite dintr-o întâmplare, o împrejurare sau o preferință (metehne personale):

Acreală (S) – este un om rău;

Asprișor (DȘ, R), era om iute la fire, la mers;

Be-Geo (DȘ, R) – era bețiv;

BBC (S) – știa tot ce se întâmpla în sat;

Bidău (B) – avea o vorbă: „Du-te-n *bidă!*”, *bidă* - „Necaz, pacoste, supărare” (<https://dexonline.ro/definitie/bidă>);

Borșu (B) – om rău, de scandal;

Bou bun (B) – om harnic, foarte puternic;

Cita (B) – om însemnat, om rău, cf. *cită*, *cite* (reg.) „semn făcut de oameni la măsurarea unui loc” (DAR, s.v.);

Ciucălău (B), „ung. *csuklő*, vârf de frunză, rudă cu sârb. *ćokov*, *ćiocălău*, cu rom. *ćioc*, *ćiocan*, *ćioclej*, *ćiclău*, *ćaclă*” (<https://dexonline.ro/lexem/ciucălău1493>)

Ferete (DȘ) – după expresia folosită mereu: „*fere-te că n-am claxon*” < *a feri* „a (se) păzi de o primejdie, de o greșeală, de un risc; a (se) apăra” (<https://dexonline.ro/definitie/feri>);

Haplea – vorbea mult și degeaba (C), „nătărău, prostălău, tont; unul care calcă în străchini” (DLR 2010 s.v., p. 357, t.VI) „(Pop. și fam.) **1.** Om nătărău, prostănac. **2.** Om lacom la mâncare.” (<https://dexonline.ro/definitie/haplea>);

Huhurez – umbla mult noaptea (C);

Rălea – era rău de lucru (C) < adj. *rău*;

Ștraifū – umbla numai cu căruța (ștraiful) (C), *ștraf* – „camion cu cai, căruță” (DLR 2010 s.v., p. 229, t. XV);

Conzunar (B) – era vânzător;

Cornijă (B), *cornișă* – „ornament în relief ce se face de jur împrejurul unui zid; sprânceana văii, de unde începe coborâșul repede al coastei” (DLR 2010 s.v., p. 801, t.II);

Cotoz (B) – mânca mămăligă cu smântână și rămânea mângălit, *cotoz* – „1.Terci. – 2. Mâncare proastă. Origine necunoscută. Se folosește în Trans. de Nord și Mold., și pe care DAR o pune în legătură cu mag. *kotu* „mâl”. – Der. *cotozi* (var. *cotuzui*), vb. (a găti prost); *cotozeală*, s.f. (mâncare proastă)” (<https://dexonline.ro/definitie/cotoz>); Mâncare făcută din pâine dumerică mărunț, peste care se toarnă lapte acru (DLR 2010 s.v., p. 851, t. II);

Crăiuțu (DȘ) – umbla dichisit;

Degetaru (B) – după un degetar din metal, pe care-l avea la deget când cosea;

Dobândă (B) – dădea bani cu camătă;

Floricele (B) – dulgher de meserie, < „floare” + „-icel”;

Gaberlă (B), *gabélă* – „Impozit care se percepea pe sare, în Franța medievală” (<https://dexonline.ro/lexem/gabelă22478>);

Gaga (B) – vorbea mult, era gălăgioasă, „gágă s.f. (reg.) „termen respectuos pentru o femeie; dadă, țafă, lele” (<https://dexonline.ro/definitie/gaga>)”;

Haja (B) – creștea rațe, cf. interj. *haja, haja*;

Harhotă (B) – vorbea foarte gălăgios, *harhotă* v. *harhăt* – „zgomot care se naște când mai mulți vorbesc tare deodată, astfel că, vorbele învâlmășindu-se, nu mai poți pricepe ce spune fiecare în parte” (DLR 2010 s.v. p. 366, t. VI”;

Horju (B) – avea un tic: „se scărpină mereu” („se horjea”), *horj* – „(reg.) unealtă cu care se curăță unghiile boiler” (<https://dexonline.ro/definitie/horje.ro/>);

Lordu (C) – se îmbrăca și umbla ca un nobil;

Manole (B) – era constructor (cf. *Manole*, meșterul din *Legenda Mănăstirii Argeș*);

Pâca (B), *pâcă* – „(prin sud-vestul Transilvaniei) femeie mică” (DLR 2010 s.v. p. 643, t.XI);

Pârlea (B) – om pârlit, amărât, *pârlea* – „persoană înșelată, escroacă; om cu forțe fizice și morale epuizate; om sărac, amărât, pârlit” (DLR 2010 s.v. p.731, t. XI);

Pâșoaca (B) – umbla mult;

Pictor (B) – îmbrăca oalele în plasă de sârmă, le repara;

Pițulă (B), *pițulă* – „monedă austro-ungară care valora 10 (sau 20) de creițari și care a circulat în Transilvania” (până în 1918) (DLR 2010, s.v., p. 674, t. XI);

Porcilă (B) – îngrijea porci, < „porc” + „-ilă”

Socoteală (B) – vorbea foarte repede și tot repeta: cu socoteală și cu rânduială...;

Tălpălău (B) – repara tălpile săniilor;

Tărăbișca (B) – femeie care participa la pomana tuturor morților din sat unde mânca până își umfla burta, *tărăboască* – „stomac de porc umflat cu bucăți de carne în sânge, amestecate cu păsat (chișcă)” (DLR 2010, s.v., p.115, t. XVI);

Toporâșcă (B), *toporișcă* „topor cu coada scurtă folosit altădată și ca armă de luptă”. Din bg. *toporiška*. (DLR 2010, s.v., p. 420, t. XVI);

Țupu (B) – avea un mers săltăreț, Țup – „imită zgomotul săririi” (<https://dexonline.ro/definitie/țup>)”

Uliță (B) – omul drumului;

Vărzărel (B) – mâncă multă varză.

4.4. Porecle provenite de la nume de ocupații, meserii, funcții:

Bijnițaru – făcea bișniță (C);

Cioata – era vânător și, odată, la trecerea animalului, nu a tras cu pușca, a stat ca o cioată (C), *cioată* – „ciot, buturugă” (<https://dexonline.ro/definitie/cioată>); rădăcină, lemn putred, lemn rămas în fața pământului când se taie un arbore” (DLR s.v., p. 469, t. II);

Ciotaru – a defrișat un teren și s-a pomenit cu multe cioate (C), *cioată* – „ciot, buturugă” (<https://dexonline.ro/definitie/cioată>); rădăcină, lemn putred, lemn rămas în fața pământului când se taie un arbore” (DLR s.v., p. 469, t. II);

Cohotă – vindea petrol (păcură) (C);

Dobaru (C) / *Dobașu* – bătea toba (C), (dobă „tobă” (<https://dexonline.ro/definitie/dobă>), DLR, s.v., p. 1267, t.VI).

4.5. Porecle provenite de la nume de plante, păsări și animale:

Anaconda (S);

Bâza (F);

Berbec (DȘ),

Bițu (B) – după numele unei oi (avea multe oi și fiecare avea un nume);

Buha (B) – era mereu nepieptănată;

Buhău (C, DȘ);

Câine (DȘ);

Cârlan (F);

Ciorpag (B);

Cocoș (R) / *Cocoșelu* (R);

Cucu (B, R) – cânta, striga la joc;

Curcanu (F);

Curcoi (F);

Guzu (R);

Huhurez (DȘ, R);

Lupu – om rău, mergea mult (C), *Lupu* (B) – om rău, care fura;

Pisica (R);

Porc (DȘ) – era leneș și dormea toată ziua ca un porc;

Pupăză (R);

Purcel (R) / *Purcelu* (R);

Rățoi (DȘ);

Șarpele (DȘ, R);

Țapu (DȘ, R);

Țarcă (R);

Vespui (DȘ);

Vulpoi (DȘ, R), era șiret ca un vulpoi;

Vulturu (R), era iscoditor și hrăpăreț.

4.6. După defectele părinților sau ale bunicilor:

Degetaru – tatăl nu avea policele (degetul mare) de la mâna stângă (C);

Dihoru – străbunicul fura găini (C);

Lencer – bunicul purta un suman mare (C);

Nacalău – după străbunicul său, care, la plecare în armată, a fost numit așa, fiindcă era mai prost (C);

Plăcintău – bunicul acestuia făcea plăcinte foarte bune (C);

Pupu – părinții erau mici de statură (*pupci*) (C) *pup* – 1. „Boboc, mugure”. – 2. „Pâine coaptă în spuză.”, „grămadă mică de gunoi” (DLR s.v., p.1784, t. XII).

4.7. După starea materială:

Pană – era sărac, ușurel (ca o pană) (C);

Slugu (DȘ, R).

4.8. După statutul familial:

Pișchiri (C) – a fost copil din flori (*șpur*), *pișcher,-ă* (adj.) „care trădează pe omul șmecher; șiret, șmecheresc” (DLR 2010, s.v. p.665, t. XI);

Șpuriu (C, DȘ) – era copil din flori, *șpur* – „copil nelegitim” (DLR 2010, s.v. p. 185, t. XV);

Sufletu (F) – era înfiat (de „suflet”).

4.9. După defecte de vorbire sau după modul de pronunție a cuvintelor:

Aghentu (S) – așa spunea el în loc de *agentul*;

Gheneralu (B) – vorbea mult despre armată, iar generalului îi spunea „gheneral”.

4.10. După aspecte necunoscute / nereperate:

Bibu (C);

Bologău (C);

Coaca (C), coacă 1. „manivelă, cloambă de fier care transmite mișcarea roatei la ferăstrău (joagăr), numită și cocârlă, crival, crivală, vârtej” 2. „cobiliță” (DLR 2010, s.v. p. 577, t. III);

Docău (C);

Fertiuz (C);

Hurdiș (C);

Jorlea (C).

4.11. Autoporecle:

Cerbu (C) – și-a pus el acest nume când lucra la CFR;

Cuza (C) – el și-a dat acest nume, motivând că seamănă cu domnitorul Cuza.

Concluzii

Din înșiruirea poreclelor de pe Valea Sălăuței se pot desprinde mai multe observații. În primul rând constatăm bogăția inventarului. Varietatea și frecvența unora dintre ele dovedesc marea putere creatoare a indivizilor, sensibilitatea la defectele și comportamentul semenilor. În al doilea rând, putem remarca faptul că raportarea la defectele fizice și apoi la cele de ordin moral și psihic deține un loc însemnat. În acest sens, comparația cu animale, păsări, reptile etc. devine privilegiată.

Bibliografie

- Candrea, Aureliu. 1895. *Porecelele la români*. București: Editura Librăriei Socec & Comp.
- Cristureanu, Al. 1961. Supranumele locuitorilor din satul Răchita. *CL VI* (2): 347–413.
- DAR. 2000. Gh. Bulgăr. Gh. Constantinescu-Dobridor. *Dicționar de arhaisme și regionalisme*. București: Editura Saeculum I. O.
- DEX. 1975. *Dicționar explicativ al limbii române*. București: Editura Academiei.
- DLR. 2010. *Dicționarul limbii române*. București: Editura Academiei.
- Felecan, Daiana. 2010. Porecla: reflectare a polifoniei (cazul zonei lingvistice din nord-vestul României). În *Aspecte ale polifoniei lingvistice. Teorie și construcție*, ediția a II-a, 137–154. Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Felecan, Daiana. 2014. *Pragmatica numelui și a numirii neconvenționale: de la paradigme teoretice la practici discursive*. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut.
- Felecan, Nicolae. 2010. Categoriile antroponimice: nume, supranume, poreclă. În *Onomasticon. Studii despre nume și numire I*, Oliviu Felecan (coordonator), 81–120. Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Felecan, Oliviu. 2010. Socio- and psycholinguistics aspects reflected in the making of an anthroponymic investigation. În *Onomasticon. Studii despre nume și numire I*, Oliviu Felecan (coordonator), 121–144. Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Graur, Al. 1965. *Nume de persoane*. București: Editura Științifică.
- Greco, Doina. 1962a. Despre supranumele din comuna Berzovia. I Supranumele provenite din nume de familie, prenume, hipocoristice. *CL VII* (1): 53–55.
- Greco, Doina. 1962b. Despre supranumele din comuna Berzovia. II Supranumele provenite din nume de familie, prenume, hipocoristice. *CL VII* (2): 324–326.
- Homorodean, M., N. Mocanu. 1969. Din onomastica comunei Scărișoara (județul Alba). *StUBB*, fasc. 2: 136.
- Jordan, Iorgu. 1983. *Dicționar al numelor de familie românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Kis, Emese. 1976. Fundamente semiotice în delimitarea termenilor poreclă/ supranume. *Studii de onomastică I*, Cluj: 127–142.
- Pașca, Ștefan. 1936. *Nume de persoane și nume de animale din Țara Oltului*. București.
- Prahase, Mircea. 2005. *Porecle și supranume din bazinul superior al Someșului Mare*. Cluj-Napoca: Editura Supergraph.

- Purcar-Gușeală, Margareta. 1967. Porecle (comuna Șimișna, raionul Dej, regiunea Cluj). *LL* 14: 143–164.
- Roșianu, I. 1976. O problemă de onomastică în discuție: categoriile antroponimice. *LR XXV* (3): 289–301.
- Stan, A. 1958. Porecle și supranume intercomunale din Valea Bistriței. *CL III* (5): 249–254.
- Stan, A. 1973. O problemă de terminologie onomastică: poreclă-supranume. *CL XVIII*: 86–87.
- Țâra, V. 1968. Supranumele românești din comuna Domașnea (Caraș-Severin). *AUT VI*: 225–239.
- Zăbavă, Camelia. 2011. Porecla – o „insulă” de mentalitate arhaică în postmodernitate. În *Numele și numirea. Actele Conferinței Internaționale de onomastică. Ediția I: Interferențe multietnice în antroponimie*. Baia Mare. 19–21 septembrie 2011, Oliviu Felecan (ed.), 287–295. Cluj-Napoca: Editura Mega.